

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Deres ref.:	Løpenr.:	Saksbehandler:	Dato:
	25152/06	Oddvar Svendsen	10.10.2006
Vår ref.:	Arkiv:	Tlf. dir.innvalg:	
06/2029-9	A60	77 78 82 11	
<i>Oppgis ved alle henv.</i>	SAKSARKIV		

HØRING AV NOU 2006:08 KUNNSKAP FOR FELLESSKAPET

Etter avtale med Deres avdelingsdirektør Bente Lie er Fylkestinget i Troms gitt forlenget frist for høring av NOU 2006:08 til 15. oktober d.å.

Fylkestinget i Troms fattet 3.10.2006 i sak nr. 69/06, *NOU 2006:8 – Kunnskap for fellesskapet, Universitetsmuseene – Høring*, enstemmig følgende uttalelse:

Universitetsmuseene i en særstilling med nasjonale ansvarsområder

Universitetsmuseene er blant de eldste kultur- og vitenskapsinstitusjonene i landet. Disse museene var avgjørende for etablering og utvikling av et nasjonalt vitenskapelig miljø i Norge, på samme måte som Tromsø Museum fra grunnleggelsen i 1872 har vært en av hjørnesteinene for forskning og vitenskap i den nordlige landsdelen.

Universitetsmuseene står i en særstilling museumsverdenen, fordi de har et lovpålagt ansvar for alt førreformatorisk gjenstandsmateriale, også det som blir gravd frem ved universitetenes forskningsundersøkelser. Det betyr at de har et nasjonalt ansvar for unike og uerstattelige samlinger av gjenstander fra oldtid og middelalder, og at kildematerialet for forskningen befinner seg i disse museenes samlinger. De er også tillagt landsdelsansvar for kulturminnevernets arkeologiske utgravninger (med unntak av festninger og middelalderbyer). I tillegg er det disse museene som driver hovedmengden av naturhistorisk formidling, og de er alene om den nasjonale kompetansen på viktige felter innenfor naturhistorisk forskning.

Fylkestinget deler utvalgets oppfatning om universitetsmuseene som samfunnsinstitusjoner med ansvar for å bidra til utvikling av demokratiske, inkluderende og bærekraftige samfunn. Dette stiller særlig krav til disse museenes forvaltning av samlingene og til deres forskning og kunnskapsformidling. Som museer med nasjonale og regionale ansvarsområder bør de ligge i forkant på disse områdene og stille sin kompetanse til rådighet i det nasjonale museumsnettverket.

Behov for betydelig løft for samlingene

Museene skal fungere som arkiver for materiell kultur og for natur – for både nåværende og framtidige generasjoner. De kritikkverdige bevaringsforholdene ved mange av museene som er påvist av Riksrevisjonen, er en utfordring for forvaltningen av

museenes samlinger. Uerstattelige kulturelle og historiske verdier risikerer å gå tapt på grunn av dårlige og mangelfulle lagringsforhold. Fylkestinget er enig i utvalgets påpekning av behovet for et betydelig løft på dette området.

Helhetlige, nasjonale planer for samlingsforvaltningen nødvendig

Fylkestinget vil samtidig advare mot å knytte samlingspolitikken direkte til den enkelte institusjonenes prioriterte områder for formidling og forskning, og støtter utvalgets anbefaling om at universitetsmuseene må arbeide fram helhetlige planer for gjenstandsforvaltning på nasjonalt og regionalt plan, slik at samlingene kan forvaltes som en nasjonal felleseiendom. Det vil innebære at universitetsmuseene må inngå som langt mer aktive deltakere i ulike nettverk og utvikle formaliserte samarbeid med de regionale, konsoliderte museene. Fylkestinget deler utvalgets oppfatning om reformasjonen som et kunstig skille mellom universitetsmuseene og de øvrige kulturhistoriske museene når det gjelder gjenstandsforvaltning.

Bred forskningskompetanse det beste grunnlaget for formidling

Forskning er en kjerneaktivitet ved universitetsmuseene og avgjørende for å løse deres oppgaver som samfunnsinstitusjoner og som kunnskapsbastioner. I Nord-Norge har Tromsø Museum vært en sentral institusjon for forskning omkring Nord-Norge og nordområdene forøvrig. Museets forskning har de siste årene blitt styrket ved at de vitenskapelige stillingene har blitt tilpasset strukturen ved universitetene. Fylkestinget vil advare mot museumsutvalgets anbefaling om en innsnevring av FoU-arbeidet til "en konsentrasjon om kjerneområder ved museenes virksomhet". Universitetsmuseenes forskning bør omfatte alle ledd i FoU-prosessen slik den er definert i OECD-landenes *Frascati Manual* og omfatte både grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid. Ansattes egen forskning må styrke museenes publikumsrettede aktivitet gjennom utstillinger og publisering. Det er den brede forskningen knyttet til de natur- og kulturhistoriske fagdisiplinene som gjør universitetsmuseene i stand til å spille en viktig rolle i utviklingen av kunnskap. Det vil være uheldig om man søker å skape et skille mellom undervisningsinstituttene og universitetsmuseenes forskning, spesielt fordi som mye av universitetenes kildemateriale nettopp forvaltes av museene. I stedet må det stilles krav til formidling av forskningsresultater til et bredt publikum, og populærvitenskaplig formidling må i mye større grad bli meritterende i akademisk sammenheng. Samtidig eksisterer det et klart behov for satsning på de øvrige fagfeltene som er spesielle for universitetsmuseene, som konservering, kulturminne- og naturforvaltning, taksonomi og bruk av samlingene i forsknings- og formidlingssammenheng.

Museene må gis ressurser til å ivareta de nasjonale forvaltningsoppgavene

En vesentlig del av den kulturhistoriske grunnforskningen i Norge foregår som resultat av forvaltningsutgravninger som universitetsmuseene har ansvar for. Fylkestinget støtter utvalget i anbefalingen om at universitetsmuseene bør legge økt vekt på forskningsledelse og høy kvalitet som basis for utvikling av prosjektplaner for forvaltningsutgravningene. Museenes lovpålagte forvaltningsansvar går imidlertid ut over de såkalte "nødutgravningene". I det daglige arbeidet skal landsdelsmuseene samarbeide med den øvrige kulturminneforvaltningen alle spørsmål som angår dispensasjon fra fredningsbestemmelsene i kulturminneloven, og dessuten stå for utgravning eller restaurering av kulturminner som av ulike årsaker er i ferd med å bli ødelagt. Her er det et klart behov for økt nasjonal satsning. De nasjonale forvaltningsoppgavene som er tillagt landsdelsmuseene, utover den eksternt finansierte oppdragsvirksomheten, må styrkes vesentlig.

Sentre for kunnskapsbasert opplevelse med gratis entré

Fylkestinget støtter universitetsmuseumsutvalgets anbefaling om et løft for universitetsmuseenes basisutstillinger. Med økt vekt på formidlingskunnskap og lærdom fra vitensentrene, bør universitetsmuseene i enda større grad kunne bli sentre for opplevelser. De vil dermed kunne bli enda viktigere institusjoner i sine lokalsamfunn og inngå som ledd i satsningen på natur- og opplevelsesbasert turisme. Fylkestinget støtter også forslaget om å innføre gratis entré for alle ved disse museene, forutsatt kompensering for bortfall av billettinntekter og merutgifter ved økt publikumstill.

Populærvitenskaplig publisering må få høyere status

Publisering er en annen sentral del av universitetsmuseenes formidling. Museenes rolle som døråpner for publikum til universitetene og vitenskapsmiljøene ellers, har gjort at populærvitenskapelig formidling har spilt en større rolle for de vitenskapelige ansatte ved museene enn ved universitetene for øvrig. Ved å publisere gjennom andre kanaler enn tradisjonelle vitenskapelige tidsskrifter, når museene et bredt publikum. Tromsø Museum har utmerket seg i så måte ved at tidsskriftet *Ottar* når ut i et høyt opplag med popularisert vitenskap innen både natur- og kulturhistorie. Formidling gjennom internett er en spennende utfordring. Fylkestinget deler museumsutvalgets oppfatning om at en "ensidig prioritering av en i universitetssammenheng meritterende forskning vil falle uheldig ut".

Universitetsmuseene bør fortsatt være en del av universitetene

Universitetsmuseumsutvalget avgir en delt innstilling når det gjelder museenes tilknytning til universitetene og deres forhold til museumssektoren for øvrig. Fylkestinget anbefaler at disse museene fortsatt bør være organisert innenfor universitetene. Museene er med sine samlinger en uadskillelig del av universitetenes forskningsmiljøer, samtidig som museenes vitenskapelige kompetanse styrkes innenfor disse nettverkene. Tilknytningen til universitetenes kunnskapsnettverk er vesentlig for å opprettholde universitetsmuseenes rolle som grunnforskningens kanaler ut til publikum og et sentralt ledd i universitetenes strategi for samfunnskontakt. Det er på denne måten universitetsmuseene vil kunne fungere som spydspisser i det nasjonale museumslandskapet. Disse faktorene i forholdet mellom universitet og museum vil bli betydelig svekket om museene skulle løsrives som randsonestitusjoner. Som kulturinstitusjoner med et bredt samfunnsansvar står museene dessuten i en annen stilling enn slike institusjoner når det gjelder forholdet mellom offentlige tilskudd og egenfinansiering.

Konsolidering mellom universitetsmuseer og de øvrige museene er ønskelig

Tilknytningen til universitetene må likevel ikke hindre at universitetsmuseene kan inngå tettere samarbeid og nettverksforbindelser med andre museer eller inngå i konsoliderte enheter. Fylkestinget vil fremheve prosessen som er satt i gang for å få til en konsolidering mellom Tromsø Museum og en eller flere av disse institusjonene i Tromsø: Polarmuseet, Perspektivet Museum, Vitensenteret, og Polaria/formidlingsvirksomheten ved Polarinstittuttet. De har alle det vesentligste av sine inntekter fra offentlige myndigheter og bør kunne inngå i konsoliderte enheter uavhengig av formen for tilknytning mellom Tromsø Museum og Universitetet i Tromsø. Fylkestinget forutsetter at statstilskuddet til Polarmuseet opprettholdes inntil konsolideringen har funnet sted. Et større, konsolidert Nordområdemuseum i Tromsø vil bli en viktig enhet i den nasjonale nordområdesatsningen og styrke Tromsøs og landsdelens rolle i denne sammenheng. En slik konsolidering vil kreve samlokalisering av deler av museenes virksomhet, og det vil kreve større arealer for en felles satsing innenfor gjenstandsforvaltning så vel som formidling.

Løsninger på tvers av faggrenser vil styrke museenes funksjon som levende samfunnsinstitusjoner

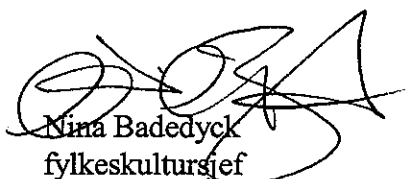
NOU 2006: 8 *Kunnskap for fellesskapet* peker på flere avgjørende tiltak for å styrke universitetsmuseenes funksjon som samfunnsinstitusjoner. En nasjonal satsing på basisutstillingene og generell gratis adgang vil være viktige tiltak for å øke besøkstallene. Bred forskning bør fortsatt ha en sentral plass ved universitetsmuseene, og det bør etableres et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom departementer med museumsansvar. Videre bør det legges til rette for en konsolidering mellom universitetsmuseer og institusjoner i det nasjonale nettverket av konsoliderte museer. I denne sammenhengen må det etableres ordninger som åpner for samfinansiering mellom ulike departementer der flere fagfelt og ansvarsområder konsolideres inn i universitetsmuseene. Fylkestinget anbefaler i den forbindelse forslaget fra en del av utvalget om å opprette en tilskuddsordning for å stimulere kunnskapsutvikling og formidling på tvers av faglige og institusjonelle skiller i museumslandskapet.

Nytt nasjonalt museum

Tre binds verket Norsk Polarhistorie har gjennom sin dokumentasjon vist hvilken stor historie Norge har både i de nordlige og sørlige polarområdene. Den fangsttradisjon vi har og den industrielle virksomhet som ble igangsatt, er viktig for hvorfor Svalbard er norsk område, noe som viser seg å få stor nasjonal økonomisk fremtidig betydning. Oppdagelse og utforskning av nye polare områder av norske ekspedisjoner, kombinert med vitenskapselige arbeid og forskningsresultater, har hatt stor internasjonal betydning og styrket Norges internasjonale rolle. Tromsø har hatt og har en unik rolle i norsk internasjonal polarhistorie. Etablering av Norsk Polarinstitutt og oppdraget til Universitetet i Tromsø om å skrive Norsk Polarhistorie, viser at betydelig nasjonal kompetanse og kunnskap om polare område er sterkt forankret i Tromsø.

Fylkestinget i Troms mener at det er et nasjonalt ansvar å etablere et Norsk Polar-museum. Det er naturlig at Norsk Polarmuseum etableres i Tromsø og i en enhet med Universitetsmuseet og at prosessen for å realisere etableringen av museet igangsettes.

Med vennlig hilsen

Nina Badedyck
fylkeskultursjef

Anne-Karine Sandmo
fylkeskonservator